

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Landets kommuner
Landets fylkesmenn

Nr.	Vår ref	Dato
Q-31/2014	13/4850	17.1.2014

RETNINGSLINJER FOR SATSING PÅ KOMMUNALT BARNEVERN 2014

1. INNLEDNING

I statsbudsjettet for 2014 er 85 millioner kroner øremerket en ytterligere styrking av det kommunale barnevernet. Hoveddelen av opptrappingen skal gå til nye stillinger. I tillegg skal det kommunale barnevernet styrkes gjennom kompetanse- og samhandlingstiltak.

De 741 stillingene fra 2011, 2012 og 2013 videreføres. I tillegg øremerkes 150 nye stillinger. Disse stillingene får $\frac{3}{4}$ effekt i 2014, da de nye stillingene ikke forventes besatt før i annet kvartal. Disse stillingene vil bli fullfinansiert i 2015. I tillegg er det avsatt 10 mill kroner til ettårige kompetanse- og samhandlingstiltak for kommunene.

2. BAKGRUNN OG MÅLSETTING

Målsettingen med satsingen er å styrke barneverntjenester i de mest utsatte kommunene.

Det er stadig et økende antall barn og unge som mottar hjelp fra barnevernet. I løpet av 2012 mottok over 53 200 barn og unge hjelp fra barnevernet. Dette er en økning på nær 48 pst. siden 2003. Også i forhold til barnebefolkningen har økningen vært stor. Ved utgangen av 2003 var det 20,2 barn med tiltak per 1 000 barn (0-22 år), mens tilsvarende tall i 2012 var 26,6. Denne utviklingen ser ut til å fortsette.

Barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som

kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.

Det er barnets beste som skal være utgangspunktet for barnevernstiltakene. Det er avgjørende at det kommunale barnevernet, som først møter barna, evner å fange opp og hjelpe barn som trenger hjelp.

Fylkesmannen rapporterer om økende arbeidsbelastning og utilstrekkelig kvalitet i kommunene. De fleste fylkesmennene uttrykker en bekymring for situasjonen i mange barneverntjenester¹.

For å sikre at alle utsatte barn og unge får rett hjelp til rett tid, må det fortsatt rettes en innsats mot sviktområdene. Stortinget har derfor vedtatt en fortsatt øremerket satsing på det kommunale barnevernet.

3. ORGANISERING

3.1 Departementet

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for den nasjonale oppfølgingen av satsingen. Departementet vil følge utviklingen i fylkene og sammenstille erfaringer og resultater i henhold til oppsatte mål og indikatorer.

3.2 Fylkesmannen

Fylkesmannen har ansvar for søknadsbehandling og fordeling av midler i sitt fylke. Fylkesmannen skal også ha en aktiv veilederrolle overfor kommunene både før, under og etter søknadsbehandlingen, og motivere aktuelle kommuner til å søke. Fylkesmannen skal videre følge nøye med på hvorvidt kommunene når sine oppsatte mål. Fylkesmannen skal sammenstille kommunenes rapporteringer og oversende statusrapporter til departementet.

3.3 Barneverntjenestene

Barneverntjenestene søker om midler til stillinger og andre tiltak ved å bruke søknadsskjema utarbeidet av departementet. Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet.

Barneverntjenestene rapporterer til fylkesmannen to ganger i løpet av perioden, jf avsnitt 4.

¹ Årsrapportene til fylkesmennene på barnevernområdet, samt fylkesmennenes statusrapporter for Satsing på kommunalt barnevern 2011, 2012 og 2013.

4. VIKTIGE DATOER

Dato	Oppgave
18. februar 2014	Søknadsfrist for kommunene til fylkesmannen om stillinger
25. mars 2014	Tildeling av midler til stillinger fra fylkesmannen til kommunene
11. april 2014	Søknadsfrist for kommunene til fylkesmannen om kompetanse- og samhandlingstiltak
29. april 2014	Frist for innsending av anbefalte kompetanse- og samhandlingstiltak fra fylkesmannen til departementet
13. mai 2014	Tildeling av midler til kompetanse- og samhandlingstiltak fra departementet til kommunene
30. juni 2014	Første rapportering, jf halvårsrapportering
20. august 2014	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
31. desember 2014	Andre rapportering, jf halvårsrapporteringen.
10. januar 2015	Kommunene rapporterer til fylkesmannen på kompetanse- og samhandlingstiltak. (Type tiltak og vurderinger av disse)
20. januar 2015	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
2. februar 2015	Frist for regnskapsrapportering fra kommune til fylkesmannen

5. FORDELING AV MIDLER

5.1 Fordeling av midler til administrasjon

Det settes av 3 mill. kroner til fylkesmennenes administrering av satsingen. Midlene fordeles embetene avhengig av antall barneverntjenester i fylket. Det vil si at interkommunale samarbeid etter vertskommunemodellen regnes som én barneverntjeneste. Antall barneverntjenester er per 1. januar 2014 beregnet til 313. Midlene er satt av på departementets budsjett og fylkesmannsembetene vil motta en belastningsfullmakt tidlig i 2014.

5.2 Fordeling fra stat til fylke

Fylkesmennene får i oppdrag å fordele de 741 stillingene fra satsingen i 2011–2013. Midlene skal utbetales fra fylkesmennene til kommunene tidlig i 2014. Et årsverk utgjør i 2014 659 150 kroner.

I 2014 fordeles ytterligere 75 mill. kroner fra departementet til fylkene. Alle midlene vil bli tildelt det enkelte fylke i eget brev.

Fordelingen av midlene tar utgangspunkt i fordeling etter delkostnadsnøkkelen for barnevern og etter belastning i barneverntjenesten (målt etter bemanning og oppfyllelse av lovkrav i barnevernloven, se under). Delkostnadsnøkkelen bestemmer 90 pst av fordelingen, og belastning i barneverntjenesten bestemmer de resterende 10 pst.

Kostnadsnøkkel for barnevern (summen av kommunene i fylket) 90 %

Kriterium	Kriterievekt
Barn 0–15 år med enslig forsørger	0,3590
Personer med lav inntekt	0,1926
Innbyggere 0–22 år	0,4485
<i>Sum</i>	<i>1,000</i>

Fordeling etter belastning i barneverntjenesten (gjennomsnitt i fylket) 10 %

Kriterium	Kriterievekt
Antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling	0,3333
Prosentandel uten tiltaksplan eller omsorgsplan	0,3333
Prosentandel fristoversittelser i undersøkelsessaker	0,3333
<i>Sum</i>	<i>1,000</i>

Denne fordelingen tar både hensyn til belastning i barnevernet og til sosiale utfordringer i fylket. Dette er en treffsikker modell som også støtter opp under hovedformålet med satsingen som er å styrke barneverntjenesten i de mest utsatte kommunene.

Tabell 1 Fordeling av midler til stillinger

Fylke	Antall stillinger	3/4 årseffekt stillinger (kr)
Akershus	17,4	8 614 268
Aust-Agder	3,3	1 642 251
Buskerud	7,8	3 862 214
Finnmark	2,6	1 286 860
Hedmark	5,5	2 732 553
Hordaland	14,3	7 065 255
Møre og Romsdal	7,4	3 635 914
Nord-Trøndelag	4,2	2 080 110
Nordland	7,5	3 699 273
Oppland	5,0	2 463 686
Oslo	20,3	10 014 872
Rogaland	13,5	6 679 712
Sogn og Fjordane	2,9	1 425 804
Sør-Trøndelag	8,8	4 325 605
Telemark	5,1	2 517 245
Troms	4,9	2 430 022
Vest-Agder	5,3	2 600 262
Vestfold	7,2	3 549 178
Østfold	8,9	4 374 917
SUM	151,8	75 000 000

Midler til kompetanse- og samhandlingstiltak utgjør 10 mill. kr, se nærmere omtale punkt 6.1 under.

6. KOMMUNENES SØKNADER

For å få tildelt midler skal kommunen søke fylkesmannen. Søknadsskjemaet skal fylles ut elektronisk og er tilgjengelig på departementets nettsider, www.regjeringen.no/bld. Fremgangsmåten for utfylling av søknad tilsvarende den kommunene benytter ved halvårsrapporteringene. Under Tema (et stykke ned på siden), trykk på "Barnevern". Trykk videre på "Søknadsskjema for kommunene – satsing på kommunalt barnevern 2014" i høyre marg. Følg instruksjonene. Kommunene kan her søke om stillinger som bidrar til å styrke barneverntjenesten.

6.1 Kompetanse- og samhandlingstiltak

Det er avsatt 10 mill. kroner til ettårige kompetanse- og samhandlingstiltak i 2014.

Formålet med kompetansemidlene er å gi kommunene mulighet til å søke om støtte til kompetansehevede tiltak de har behov for på kort sikt. Det er kommunenes vurdering av egne behov for kompetanse som vil være utgangspunkt for søknaden. Det betyr at kommunene kan søke om kompetansehevede tiltak på en rekke ulike områder, som blant annet tiltak innen håndtering av meldinger og undersøkelser, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, kunnskap om barns rettigheter og barns mulighet til medvirkning, og lov og regelverk.

Formålet med samhandlingstiltak er å stimulere små og sårbare barneverntjenester til større grad av samhandling med andre barneverntjenester eller andre tjenester lokalt i kommunen. Midlene skal være en engangsstøtte, som kan brukes til etablering av et samarbeid, til slutføring av et pågående samarbeidsprosjekt eller til implementering av et samarbeidsprosjekt som er ferdig planlagt.

6.1.1 Toledet prosess

Midlene vil for 2014 fordeles i en toledet prosess der kommunene inviteres til å søke om midler til større prosjekter i første runde, uavhengig av de beløpsmessige begrensninger som ville fulgt ved en forholdsmessig fordeling av beløpet mellom fylkene. Samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner/barneverntjenester skal prioriteres. Prosjekter som fylkesmennene anbefaler, rangeres deretter av departementet, og pengene fordeles deretter. Eventuelle midler til overs fordeles til slutt til fylkene skjønnsmessig.

6.1.2 Kriterier for å få tildelt midler

Kommunene må begrunne på hvilke områder de har behov for kompetanse- eller samhandlingstiltak, og de må begrunne hvorfor tiltaket er viktig.

Fylkesmennene skal vurdere søknaden ut fra kommunenes begrunnelse av behovet i tjenesten, og med utgangspunkt i sin kjennskap til situasjonen i barnevernet i fylket og den enkelte kommune. Fylkesmennene innstiller til departementet, som foretar den endelige fordelingen. Fylkesmannen skal deretter fordele midlene i henhold til departementets disponering.

6.2 Krav til søknadene

- Søknad fra kommunen til fylkesmannen om stillinger skal være behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til.
- Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet. Søknaden skal være behandlet av kommunestyret i vertskommunen eller av det organ kommunestyret i vertskommunen har delegert myndighet til.
- Søknader om stillinger kan være fagstillinger (Kostra 244) i barneverntjenesten eller tiltaksstillinger (Kostra 251), det vil si stillinger som jobber direkte med oppfølging av barn, unge og deres familier.
- Stillingene skal komme som tillegg til budsjetterte stillinger i 2013 og som tillegg til allerede planlagte nyopprettelser av stillinger i 2014, vedtatt i handlingsprogrammet/budsjettet for 2014.

Se for øvrig pkt 6.1 for en beskrivelse av fordeling av midler til kompetanse- og samhandlingstiltak.

7. FYLKESMANNENS SØKNADSBEHANDLING

Fylkesmannen har som oppgave å vurdere søknadene fra kommunene i eget fylke.

Fylkesmannen skal fordele midler til antall stillinger, jf tabell 1. Et årsverk utgjør 659 150 kroner. Fordi de nye stillingene ikke forventes besatt før andre kvartal 2014, skal kun $\frac{3}{4}$ deler av årsverket utbetales til kommunene i 2014.

Søknader som ikke er behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til innen fristen 18. februar 2014 tas i mot. Før eventuelt tilskudd utbetales må søknaden imidlertid ha vært til slik behandling.

7.1 Vurdering av søknader om nye stillinger

Ved vurdering av søknader om stillinger skal det tas utgangspunkt i

- Belastning i barnevernet ut fra flere kriterier
- Levekårsutfordringer

En vektning av levekårsutfordringer bidrar til at kommuner som har prioritert barnevernet, men som har store levekårsutfordringer, likevel vil kunne få midler til stillinger. Ved i tillegg å vektlegge belastning i barnevernet mener departementet at innretningen blir treffsikker.

Det skal ved tildeling av midler til stillinger tas utgangspunkt i situasjonen i den enkelte barneverntjeneste og barneverntjenestens egen vurdering av situasjonen. I tillegg skal fylkesmannen utøve skjønn på bakgrunn av sin kunnskap om barneverntjenestene, risikovurdering og forvaltningstilsyn.

Fylkesmannen må i dialog med kommunene vurdere størrelsen på behovet i den enkelte barneverntjeneste sett i sammenheng med det totale behovet i fylkets barneverntjenester og ressurser til disposisjon. Fylkesmannen tar den endelige avgjørelsen ved fordeling av midler.

7.2 Vurdering av søknader om midler til kompetanse- og samhandlingstiltak

Fylkesmannen skal vurdere søknader om tiltak som kan styrke barnevernet etter kriteriene nevnt i avsnitt 6.2.

Fylkesmennene skal vurdere søknaden ut fra barneverntjenestenes begrunnelse av behovet i tjenesten, og med utgangspunkt i sin kjennskap til situasjonen i barnevernet i den enkelte kommune. Når Fylkesmannen skal fordele midler til kompetanse- og samhandlingstiltak i den enkelte barneverntjenesten, skal Fylkesmannen vurdere hva barneverntjenesten har størst behov for. Dersom Fylkesmannen vurderer at andre tiltak enn de tjenesten søker om midler til er nødvendige for å styrke tjenesten, bør Fylkesmannen gå i dialog med tjenesten om hvilke tiltak som bør prioriteres. Formålet må være å komme fram til en felles forståelse av behovene. Når Fylkesmannen skal fordele midlene til de forskjellige barneverntjenestene, skal dette gjøres ut fra en samlet vurdering av hvilke barneverntjenester i fylket som har størst behov.

7.3 Bortfall av tildelte midler

Dersom barneverntjenester som har søkt om midler ikke har oppfylt de krav som fremgår av retningslinjene i dette rundskrivet eller av tilsagnsbrevet, blir ikke midlene videreført.

Tildelte midler kan stanses helt eller delvis i påfølgende år. Ved videreføring av tildelte midler det påfølgende år, vil det kunne være aktuelt å gjøre en avkorting. Barneverntjenesten vil også kunne nektes å motta midler ett eller flere påfølgende år.

Tilskuddet kan stanses helt eller delvis dersom tilskuddet ikke benyttes i samsvar med tildelingskriteriene omtalt i retningslinjer og tilsagnsbrev. Ved tilbakebetaling skal avsender opplyse om hvilket år tilskuddet er utbetalt.

8. MÅLOPPNÅELSE OG RAPPORTERING

8.1 Indikatorer

Følgende indikatorer vil fortsatt benyttes for å vurdere måloppnåelsen i satsingen på det kommunale barnevernet:

Indikatorer
1. Antall fagstillinger (både besatte og ubesatte) i den kommunale barneverntjenesten
2. Gjennomsnittet for antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling
3. Andel med tiltaksplan og omsorgsplan
4. Andel fristoversittelser i undersøkelsessaker
5. Andel med tilsynsfører av de barn og unge i fosterhjem som har krav på tilsynsfører

6. Andel henleggelse av undersøkelser
7. Antall gjennomførte tiltak for å styrke barnevernet
8. Antall ansatte i barneverntjenesten som har fått/gjennomført kompetansetiltak

Gjennom kommunenes halvårsrapporteringer og noen egne enkle rapporteringer knyttet til satsingen, jf avsnitt 8.3 under, vil departementet følge med på utviklingen i indikatorene, både på landsbasis og i hver enkelt fylke. Positiv endring i indikatorene vil støtte oppunder målsettingen om et styrket barnevern.

8.2 Rapporteringskrav fra kommunene til fylkesmannen

Kommunene skal rapportere til fylkesmannen per 30. juni 2014 og per 31. desember 2014, jf. halvårsrapporteringsskjemaet som kommunene allerede bruker. Frist for rapportering er henholdsvis 10. august 2014 og 10. januar 2015.

Når det gjelder kompetanse- og samhandlingstiltak for å styrke barnevernet, skal type tiltak og vurderinger av disse rapporteres til fylkesmannen så snart gjennomføringen er avsluttet og senest per 10. januar 2015.

Kommunene skal avgi en enkel regnskapsrapport 1. februar 2015.

8.3 Rapporteringskrav fra fylkesmannen til departementet

Fylkesmannen skal innen 20. august 2014 og 20. januar 2015 kontrollere halvårsrapporteringen fra kommunene.

Fylkesmennene skal i tillegg gi en kort vurdering og statusrapport av situasjonen i fylket hvert halvår, per 20. august 2014 og per 20. februar 2015.

Med hilsen

Oddbjørn Hauge (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kai Finsnes
avdelingsdirektør